

Témavezető ▪ Nagy Márton Kálmán DLA

Mestermunka ▪ Ikerház | Budakalász, Dolina utca

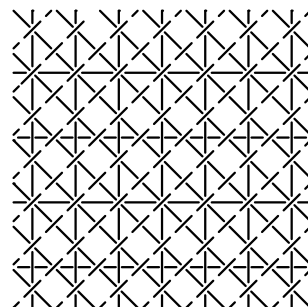
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Építőművészeti Doktori Iskola

Tézisfüzet

2022

J u h á s z Á g n e s

**DÍSZÍTŐ MOTÍVUMOK
TRANSZFORMÁCIÓJA**
változó állandó 3+1 kortárs építmény felületén

◀ Tenger installáció (fotó: Gyulovics István)

absztrakt

Az építész minden tervezés során egy olyan szakmai folyamatba kapcsolódik be, amit a megelőző és a jelen kor adottságai; kulturális és műszaki ismeretei egyaránt befolyásolnak. Izgalmas számomra olyan, különböző korokban keletkezett példákat összevetni, melyek között egyértelműen felfedezhető egyfajta rezonancia, ami az én értelmezésemben akkor valósul meg, ha az említett két tényező; a tervezői gondolkodásnak tudatosan vagy tudattalanul irányt mutató emlékképek, és a rendelkezésre álló aktuális szellemi, technológiai háttér egyszerre jelenik meg az épületekben. Az „együtt rezgés” általában egyértelműen felismerhető, de nem olyan könnyen definiálható, ezért a dolgozat néhány kortárs példán keresztül vizsgálja azokat a kapcsolódási pontokat, melyek ugyan az egymást követő korok adottságainak megfelelően folyamatosan transzformálódnak, de mégis egyfajta állandóságot képviselnek, kirajzolva ezzel egy a napjaink épületeitől induló, de a legelső primitív építményekig visszavezethető láncolatot. A transzformációt egyéni motivációk és globális tendenciák egyaránt előidézhetik, de a dolgozat kiemelten foglalkozik a fenntarthatósággal mint megkerülhetetlen kortünettel, ami ezáltal a szempontrendszerét adta a példák és az alkotók kiválasztásának. Ezeknek a kapcsolódási pontoknak a felismerése egyrészt segítséget nyújthat a kortárs épületek értelmezésében, másrészt az összefüggésekre való tudatos törekvés tervezési metódusként is értelmezhetővé válik.

01 t é z i s

Adolf Göller gondolatai mentén, az építészeti transzformációt egy olyan folyamatként definiálom, ami a különböző korokban keletkezett épületek közötti kapcsolódást, rezonálást teremt meg. Ennek egyik általam is vizsgált iránya, hogy a legkorábbi építmények különböző felületeire jellemző díszítő motívumokat a tervezők a kor adottságainak megfelelően formálják saját képükre, a múltból merített emlékképeket tudatosan vagy tudattalanul, de használják, kisebb vagy nagyobb mértékű rezonanciát idézve elő ezzel a régi és új építmények között. A transzformációs folyamatot, a végeredmény felől vizsgálva, az állandók és a változók kettősség egy olyan egyensúlyában látom eredményesnek, melyben a létrehozott építményen tisztán olvasható a történeti perspektíva, ugyanakkor az adott kor műszaki lehetőségeit kihasználva, a szellemiségét magán hordozva jön létre.

02 t é z i s

Kortárs alkotásokban a transzformáció mint folyamat akkor válhat igazán eredményessé, ha a létrejövő művészi formában felismerhető a keletkezés kora, azaz a transzformált díszítő motívumok reagálnak az aktuális szellemi és műszaki adottságokra. A transzformációs folyamatokban sajnos megvan a veszélye, hogy egy ismert motívum alkalmazása kimerül a jellemzők pusztán technológiailag korszerű reprodukálásában, ezért törekedni kell arra, hogy egy magas műszaki szinten kivitelezett séma szerű ismétlés helyett, valós funkcionális és/vagy szellemi tartalmat hordozó díszítés szülessen.

03 t é z i s

Az elemzett példák alapján a kortárs transzformációkban az egyes jellemzők változtatásában nem figyelhető meg egy előre megszabott irány. A transzformációk során a motívumok változásánál nemcsak a fokozás eszköze figyelhető meg, nem cél mindig egy – az idézett emlékképhez képest - összetettebb motívum létrehozása. Egyszerűsítéssel mint eszközzel az alkotók épp olyan értékes felületeket hozhatnak létre, mint fokozással, azaz a látszólag két ellentétes transzformációs eszköz akár egy korszakon belül, egymás mellett is megjelenhet.

04 t é z i s

Nem minden művészi forma kap minden korban azonos hangsúlyt, a korszak nagyban befolyásolhatja, hogy melyik formára jellemző motívumokban látnak lehetőséget, és hogy élnek-e vele, hogy a rendelkezésre álló adottságokkal értékteremtő transzformációt hoznak-e létre az előzményekhez képest. Társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális szempontok is szerepet játszhatnak abban, hogy egy egykor járatos szerkezeti és művészi formára az adott korban kiaknázható lehetőségként tekintenek-e.

▶▶ Tenger installáció (fotó: Gyulovics István)

05 t é z i s

A kortárs transzformációkban a művészi formákra jellemző motívumok változásai nem határolódnak el egymástól sőt, gyakran kéz a kézben járnak. Például a díszítő motívumok egy új anyagra történő átvitele, magával vonhatja a plasztikusság változását, vagy pl. az anyagszerű díszítés kihathat a színek használatára. Egy művészi forma díszítő motívumaira tehát olyan hálózatként kell tekinteni, melyben a jellemzők kölcsönös viszonyrendszerben állnak, a transzformációs folyamatok során minden változtatás további változásokat idézhet elő.

